

Beoordelingsrapport

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Communication and Multimedia Design

voltijd en deeltijd

De Haagse Hogeschool

Beoordelingsrapport

Uitgebreide opleidingsbeoordeling **hbo-bacheloropleiding** **Communication and Multimedia Design** voltijd en deeltijd

De Haagse Hogeschool

CROHO nr. 34092

Hobéon® Certificering BV

Datum:

18 juli 2011

Auditteam:

Drs W.G van Raaijen

Prof dr. B. Haring

S. Leer

J. Simons

Secretaris:

R.G. Peters

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTEND OORDEEL	1	
OORDEEL OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	3	
CONCLUSIE	33	
AANBEVELINGEN	35	
BIJLAGEN		
BIJLAGE I	SCORETABEL	37
BIJLAGE II	BASISGEGEVENS VAN DE INSTELLING EN DE OPLEIDING	38
BIJLAGE III	SCHEMATISCH OVERZICHT OPLEIDINGSPROGRAMMA	39
BIJLAGE IV	PROGRAMMA, WERKWIJZE EN GESPREKSPARTNERS	40
BIJLAGE V	GERAADPLEEGDE DOCUMENTEN	45
BIJLAGE VI	OVERZICHT AUDITTEAM	46

SAMENVATTEND OORDEEL

De opleiding Communication and Multimedia Design (CMD), onderdeel van de Academie ICT & Media is gevisiteerd in 2008. Op basis van het accreditatierapport is geen accreditatie verleend omdat er onduidelijkheden bestonden over de relatie van het opleidingsprofiel en het landelijke profiel CMD en over de Body of Knowledge. Bovendien was de toetsing niet adequaat, bleken de materiële voorzieningen niet op orde en was het onduidelijk of producten aan de gestelde eisen voldeden. De bestaande accreditatie is verlengd en daarbij is de opdracht gegeven om vóór 16 augustus 2011 een nieuwe aanvraag tot accreditatie in te dienen.

Algemeen beeld uit de hervisitatie van april 2011

In de hervisitatie van april 2011 is duidelijk geworden dat de opleiding in een transitieproces verkeert, dat in volle gang is. Met veel elan is het deels vernieuwde docententeam aan de slag om een opleiding neer te zetten die volledig aan de maat is en waar studenten worden gefaciliteerd om hun studie met succes te volgen. Het auditteam ziet een breed gedragen beeld van de noodzakelijke veranderingen, welke voor een deel al hun vruchten beginnen af te werpen. Er wordt zorgvuldig getoetst en beoordeeld en het gerealiseerde eindniveau, zoals dat blijkt uit afstudeerwerkstukken kan de toets der kritiek volledig doorstaan. Het auditteam geeft daarom unaniem een positief advies aan de NVAO om de opleiding onvoorwaardelijk te accrediteren.

De beoogde eindkwalificaties zijn gebaseerd op het opleidingsprofiel 2009 dat is afgeleid van het landelijk profiel. Dit beroepsopleidingsprofiel (BOP) is inmiddels weer gewijzigd in BOP 2010 als gevolg van de snelheid van ontwikkelingen in de wereld van de digitale media. De opleiding kiest in dit gewijzigde profiel voor het accent op Interaction Design (ID). Het auditteam vindt dit, op basis van zijn kennis van het vakgebied en de ontwikkelingen in het werkveld een goede keuze en juicht toe dat de opleiding met deze toespitsing op ID inmiddels is begonnen. In de vernieuwde Body of Knowledge (BoK) en het bijgestelde competentieprofiel CMD van juni 2011 komt dit naar voren. Het programma, zoals dat is gebaseerd op het BOP 2010 met de vernieuwde BoK en bijgestelde competenties, zal de opleiding uitrollen vanaf studiejaar 2012. De uitwerking voor het propedeusejaar 2012-'13 die het auditteam heeft gezien, is adequaat.

Het programma ten tijde van de visitatie

De theoretische basis in de Body of Knowledge is duidelijk verstevigd ten opzichte van 2008. De lectoraten spelen daarbij een rol, maar die rol mag nog worden versterkt bijvoorbeeld op het gebied van methodologie. Het auditteam beoordeelt de relatie die de opleiding heeft met het werkveld als stevig; er is een duidelijke inbreng vanuit de beroepenveldcommissie en vanuit bedrijfsbegeleiders van stagiaires en afstudeerders en van gecommiteerden.

Er is een verandering ingezet van proces- naar meer productgericht onderwijs. Het auditteam waardeert deze verandering, die in lijn is met eerder gegeven adviezen. Het competentie-gerichte onderwijs is thans gericht op het vervaardigen van producten en het leren samenwerken in projecten. Deze ontwikkeling spreekt het auditteam aan en het auditteam heeft er vertrouwen in dat deze ontwikkeling verder vorm zal krijgen.

Via minoren kunnen studenten, naar eigen keuze, zich verdiepen en specialiseren.

Het programma sluit op goede wijze aan bij de kwalificaties van de voltijdstudenten die instromen. De opleiding oriënteert zich op de verandering in de populatie van deeltijdstudenten en het auditteam beoordeelt die aansluiting thans als voldoende. Doordat belemmeringen tijdig worden gesignaleerd en waar mogelijk opgelost is het programma studeerbaar.

De studieloopbaanbegeleiding geeft hierbij op goede wijze ondersteuning aan voltijd en deeltijdstudenten.

Het personeel en de materiële voorzieningen, kwaliteitszorg

Het auditteam vindt dat de opleiding een doeltreffend personeelbeleid heeft en beschikt over voldoende goed gekwalificeerd personeel. De materiële voorzieningen, waaronder moderne Apple computers en goede software, zijn op orde.

Het auditteam beoordeelt de interne kwaliteitszorg als doeltreffend. Er wordt goed gekeken naar de prestaties van de opleiding en verbeteringen worden, waar mogelijk snel en doeltreffend doorgevoerd. Bij de interne kwaliteitszorg zijn alle stakeholders betrokken.

Beoordeling en toetsing

Het auditteam is zeer te spreken over de wijze waarop de opleiding het toetsen en beoordelen van de prestaties van studenten vorm geeft. Toetsing is binnen de opleiding zeer solide uitgewerkt, zowel beoordeeld naar de inhoud van toetsen als naar de evaluatie van de validiteit en betrouwbaarheid van gebruikte toetsen. Het auditteam heeft wel een kritische kanttekening bij de rol van de examencommissie: deze commissie moet een eigenstandige bewakende rol op zich nemen met betrekking tot het niveau van de toetsen en van het gerealiseerde eindniveau.

Het gerealiseerde eindniveau

Het bereikte eindniveau, zoals dat door het auditteam is gezien op basis van de bestudering van tien eindwerkstukken is voldoende en komt overeen met de beoogde eindtermen. Het auditteam ziet nog wel een te breed palet van onderwerpkeuzen bij de afstudeerwerkstukken, waaronder onderwerpen op het terrein van marketing en communicatie. Het auditteam verwacht dat, met de verdere focus op Interaction Design, in de naaste toekomst in de eindwerkstukken zichtbaar zal worden dat studenten meer en meer productgericht zullen afstuderen in deze richting.

Den Haag, 18 juli 2011

Drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter auditteam

R.G. Peters,
secretaris

OORDEEL OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1:

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen

Bevindingen

Schets van het beroep waarvoor de opleiding studenten opleidt

Afgestudeerde CMD'ers functioneren in de veelzijdige en dynamische wereld van de digitale interactieve media, die permanent in ontwikkeling is. De snelheid van ontwikkelingen blijkt uit het feit dat het opleidingsprofiel CMD 2009, dat is gebaseerd op het Landelijke Beroeps- en Competentieprofiel 2007, is gevolgd door een Beroeps- & Opleidingsprofiel 2010 (BOP 2010).

Op het moment van de audit hanteert de opleiding het profiel 2009 als uitgangspunt, maar is zij bezig met de uitwerking van BOP 2010.

De beoogde eindkwalificaties in het opleidingsprofiel 2009 richten zich op vijf onderwerpen, die de opleiding benoemt als leerlijnen. Deze leerlijnen zijn: (i) Media Creatie, (ii) Interaction Design, (iii) Marketing en Communicatie, (iv) ICT Middelen en (v) Effectief Functioneren. Deze eindkwalificaties gelden voor de voltijd- én de deeltijdvariant.

De eindkwalificaties 2009 van de opleiding zijn beschreven als beroepstaken en sporen met de eisen van de beroepspraktijk. Voorbeelden van deze beroepstaken zijn:

- het analyseren van behoeften van verschillende stakeholders en vertalen van deze behoeften naar concrete eisen rond een digitaal mediaproduct;
- het opstellen van een interactieconcept en -ontwerp en het uitwerken van dat ontwerp tot een prototype;
- presenteren van dit ontwerp aan de opdrachtgever en vervolgens uitwerken tot een werkend mediaproduct.

Het auditteam herkent deze beroepstaken, waarbij sprake is van een mix van technische kennis en vaardigheden met een creatieve inbreng en ziet in de formulering hiervan de hand terug van de beroepenveldcommissie en deskundigen die de opleiding heeft geraadpleegd.

Naaste toekomst; ontwikkeling ten tijde van de audit

In het BOP 2010 maakt de opleiding de inhoudelijke keuze zich te richten op Interaction Design. Een interaction designer ontwerpt de dialoog tussen mens en digitale toepassing, waarbij die digitale toepassing een middel is om communicatie tussen mensen te faciliteren. De opleiding geeft afgestudeerden bagage mee voor het uitvoeren van zwaardere vervolgfuncties.

Het vernieuwde profiel BOP 2010 zal vanaf het studiejaar 2012-'13 gefaseerd in het propedeusejaar worden ingevoerd en vervolgens tot 2015-'16 worden uitgerold.

Het auditteam ziet dat de opleiding in de gesprekken inmiddels de aandacht verlegt naar de leerlijn 'Interaction Design'. Het auditteam heeft kennis genomen van de discussies van de opleiding met de beroepenveldcommissie (bvc) en alumni en heeft met een vertegenwoordiging hiervan tijdens de audit gesproken. Belangrijk is dat de opleiding zelf heeft ingezien dat er een verschuiving moet plaatsvinden van een procesgerichte naar een meer productgerichte opleiding. Zoals de opleiding nu zelf aangeeft, was in 2004 de aandacht voor marketing 'doorgeschoten' en was dit ten tijde van de audit in 2008 nog niet in voldoende mate gecorrigeerd.

In het nieuwe BOP 2010 is sprake van een nog meer productgerichte opleiding. Het auditteam heeft na de audit een gedetailleerde uitwerking van het propedeusejaar van het vernieuwde programma ontvangen. In dit propedeusejaar wordt in alle vier de onderwijsblokken het onderwijs opgebouwd rond het thema Interaction Design.

Marketing en marketingcommunicatie blijven in het BOP 2010 wel van belang als middel om interactieve producten te kunnen maken en te kunnen afzetten, maar staan niet meer prominent op de voorgrond. De opleiding onderbouwt de keuze om het accent te leggen op Interaction Design, naar het oordeel van het auditteam, gedegen.

Het auditteam merkt dat de opleiding een stevige relatie met haar omgeving heeft en is van oordeel dat de reikwijdte en de inhoud van de eindkwalificaties het beroep van de CMD'er typeren. Dit geldt voor de eindkwalificaties die ten tijde van de audit worden bereikt, op basis van het opleidingsprofiel 2009. Het auditteam ziet dat de opleiding de nieuwe versie van de Body of Knowledge heeft besproken met de beroepenveldcommissie en dat die commissie zich hierover zeer positief heeft uitgelaten.

Internationalisering

In de eindkwalificaties 2009 en 2010 komen internationale aspecten aan de orde. Het domein van de digitale interactieve media is per definitie internationaal, waarbij Engels de voertaal is. Het landelijke beroepsprofiel, waarop de eindkwalificaties zijn gebaseerd, is gerelateerd aan een Europees referentiekader 'Nomenclature Analytique du Multimédia Européen, NAME), dat is opgesteld door de Europese Commissie in het kader van het Leonardo da Vinci-programma. Aan de nieuwe Body of Knowledge die vanaf 2011 wordt geïntroduceerd, liggen naast Nederlandse veel internationale bronnen ten grondslag.

Onderzoek

De opleiding stimuleert een onderzoekende attitude bij haar studenten. Het doen van onderzoek is onderdeel van het ontwerpproces, dat de afgestudeerde in zijn vingers heeft. Het ontwerpproces bestaat uit de stappen: analyseren van de opdracht → ontwerpen van een idee → uitwerken van idee naar product → vervaardigen van een product. Bij elke tussenstap leert de student op een methodische en gestructureerde manier activiteiten te faseren en te beoordelen, waarbij hij reflecteert op zijn eigen handelen en door hem gemaakte keuzes kan verantwoorden.

Het auditteam vindt dat binnen de opleiding een goede balans bestaat tussen het maken van digitale producten, het proces van samenwerken bij het ontwerpen van dergelijke producten en het doen van toegepast onderzoek. Ook is er een balans tussen de technische, ict-gerichte kennis en vaardigheden en het ontwikkelen van creativiteit, die nodig is om digitale applicaties te ontwikkelen die voldoen aan gebruikerseisen-van-vandaag.

De opleiding heeft een koppeling gelegd tussen de beroepstaken en de Dublin Descriptoren. Voor het auditteam wordt duidelijk dat de beroepstaken deze descriptoren ten volle dekken. De opleiding bewijst hiermee voor het auditteam in voldoende mate dat het niveau van de beoogde eindkwalificaties op hbo-niveau is.

Weging en oordeel

Oordeel over het veranderingsproces: sterkere profilering

Het auditteam vindt het een sterk punt van de opleiding dat, terwijl in 2008 in het accreditatie-onderzoek werd vastgesteld dat de relatie tussen het landelijk profiel en de opleidingsdoelen onduidelijk was, de opleiding er nu in slaagt deze doelstellingen in termen van beoogde eindkwalificaties helder neer te zetten. Tijdens de audit is gebleken dat de docenten deze doelstellingen gezamenlijk hebben ontwikkeld en geformuleerd en hebben gevalideerd in de werkomgeving van de opleiding. Het auditteam heeft enthousiasme en energie bij het docentencorps geconstateerd en vastgesteld dat de beoogde eindtermen collectief worden gedragen door de docenten; het auditteam apprecieert deze dynamiek. Daarmee zet de opleiding een grote stap vooruit in de ontwikkeling van toekomstbestendig onderwijs.

Oordeel over de beoogde eindkwalificaties

Het auditteam is van mening dat de opleiding thans een adequate uitwerking van het opleidingsprofiel 2009 met beoogde eindkwalificaties heeft gemaakt. Het auditteam waardeert dat de opleiding in het vernieuwde BOP 2010 keuzes durft te maken en die gaat verwerken in de eindkwalificaties, terwijl daarbij de basis wordt gelegd voor een verdere doorgroei van de afgestudeerde naar een volgende functie. Het auditteam kan vanuit eigen vak- en werkveldkennis deze keuze voor Interaction Design volledig onderschrijven. Het auditteam vindt dat de opleiding met de profilering thans voldoet aan de basiskwaliteit die mag worden gesteld aan een hbo-bachelor opleiding. Daarom beoordeelt het auditteam standaard 1 voor beide opleidingsvarianten als **voldoende**.

2. Programma

Standaard 2:

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk

Bevindingen

Het onderwijsprogramma voor de voltijd en deeltijdvariant is gebaseerd op het opleidingsprofiel CMD 2009 en bestaat uit vier studiejaar, waarbij elk jaar is opgedeeld in vier onderwijsblokken van tien weken. De opleiding heeft de beoogde eindkwalificaties uitgewerkt in een programma voor deze vier leerjaren. De opleiding onderscheidt daarvoor vier typen activiteiten, die de student moet beheersen, te weten: analyseren, adviseren, ontwerpen en realiseren.

De beroepsproducten die horen bij de verschillende typen activiteiten zijn:

- analyseren: analyses van de context waarbinnen een multimediaal communicatiemiddel moet gaan functioneren
- adviseren: uitgewerkte concepten, lichte prototypes en verbeteradviezen
- ontwerpen: gedetailleerde ontwerpen van zware prototypes
- realiseren: in een productieomgeving werkende multimediale communicatiemiddelen

Ontwikkeling van beroepsvaardigheden

In de audit is duidelijk geworden dat technische kennis, technische vaardigheden in het ontwerpen van scripts en dergelijke, kennis over communicatie en marketing en creatieve vaardigheden met elkaar verweven, het eindniveau definiëren.

Toepassen van technische kennis en vaardigheden komt op tal van plaatsen in het programma aan de orde. De student is via het uitvoeren van opdrachten feitelijk voortdurend bezig met het ontwikkelen van vaardigheden als bijvoorbeeld het ontwerpen van scripts. Andere opdrachten zijn gericht op het leren presenteren van een ontwerp aan een opdrachtgever en het verduidelijken waarom voor een bepaald ontwerp is gekozen.

Een voorbeeld van de ontwikkeling van creativiteit is het maken van zes typografische schetsen voor het Nederlands Filmfestival in het studieblok 'Vormgeving en Design', waarbij deze schetsen moeten voldoen aan nauw omschreven voorwaarden, maar de student de creatieve vrijheid krijgt daar zelf iets van te maken. Een ander aansprekend voorbeeld is de opdracht in het blok Fotografie. De student krijgt hier de opdracht om te laten zien dat hij als beroepsbeoefenaar is staat is een visuele portfolio te maken met een vormgeving die aansluit bij de persoonlijkheid van de student, maar waarbij het criterium is dat het tevens voldoet aan de verwachtingen van de toekomstige werkgever en anderen. De beoordeling van een degelijk blok geschiedt via een individueel assessment.

Ontwikkelen van vaardigheid in onderzoek

Bij elk van de beroepsproducten komt toegepast onderzoek aan de orde. Bij het analyseren zal de student moeten onderzoeken wat de gebruikerseisen zijn; bij het adviseren zal de student moeten onderzoeken wat de specifieke kenmerken van de opdrachtgever zijn waarmee hij rekening heeft te houden. Bij het ontwerpen zal hij moeten onderzoeken of een prototype uiteindelijk kan worden gemaakt en bij het realiseren van het product of dit ook kosteneffectief kan worden ingezet. In al deze typen van onderzoek werkt de student methodisch via een plan van aanpak en leert hij om zijn keuzes te verantwoorden.

Een voorbeeld van onderzoek in het eerste studiejaar is het inventariseren van content-eisen voor kinderen en tieners. De student moet zich dan verdiepen in deze leeftijdscategorieën en de content-eisen categoriseren. Hij doet dit door verschillende bronnen te bestuderen. Een voorbeeld uit het tweede jaar in het blok Interaction Design is het bestuderen van de interface van een koffieautomaat en inventariseren van de misverstanden bij en foutieve handelingen van gebruikers, om vervolgens op basis daarvan ontwerpfouten en ontwerpkeuzes te benoemen.

Een voorbeeld van onderzoek aan het einde van de studie is het onderzoek naar ontwikkelingen in het dynamische domein van de digitale interactieve media, om daardoor een beeld te schetsen van de trends en innovaties binnen dit domein en dit beeld te presenteren.

Daarbij kiest de student voor een onderzoeksmethode, voor gebruik van theorieën, voor de onderzoeksaanpak en –uitwerking en verantwoordt die keuzes.

In het gesprek met de Lector Informatie, Technologie en Samenleving en de Lector Kennistransfer en Productinnovaties en leden van kenniskringen wordt duidelijk dat de laatste jaren het toegepast onderzoek van studenten gebaseerd is op meerjarig onderzoek binnen de kenniskringen. Een student rondt een deelonderzoek af, waarna een andere student daarop voortborduurde. Een voorbeeld hiervan is een onderzoek naar knelpunten in de dagbesteding van ouderen: de door een student ontwikkelde ontwerpcriteria worden in dat meerjarig onderzoek gebruikt door een volgende student om een ontwerpdesign op te stellen. Bouwstenen van een groter onderzoek binnen kenniskringen sluiten op die wijze op elkaar aan. Een ander voorbeeld is de vraag die drukkerijen hebben neergelegd bij het lectoraat Kennistransfer en Innovaties om onderzoek te doen naar de toekomst van het grafisch mediabedrijf. Dat onderzoek wordt multidisciplinair benaderd, waarbij de opleiding CDM (studenten en docenten) zal worden ingeschakeld. Veel ontwikkelingen die zijn gericht op de verbinding tussen lectoraten, kenniskringen en opleidingen lopen via de werkgroep onderzoek en de onderzoeksraad van de academie. De hogeschool kent nu 19 lectoraten en de lectoren, waarmee het auditteam sprak geven aan dat zij zoeken naar de meest profijtelijke manier om verbindingen te leggen tussen de lectoraten en de opleiding. Daarbij kijken zij naar voorbeelden hoe dit succesvol is gebeurd bij andere opleidingen binnen de hogeschool. Het auditteam ziet dat er sprake is van samenwerking tussen de opleiding CMD en lectoraten, maar vindt dat dit nog sterker kan worden aangezet. Het auditteam ziet dat de lectoraten daarbij het voortouw willen nemen.

Weging en oordeel

Het auditteam heeft in presentaties gezien welke beroepsvaardigheden studenten ontwikkelen. Verder heeft het auditteam kennis genomen van beroepsproducten en een aantal studies gezien in de afstudeerwerkstukken en portfolio's. Enkele voorbeelden van dergelijke producten zijn (i) een ontwerprapport voor een High Fidelity Prototype van een Web Application, die wordt gebouwd voor een smartphone en wordt gerealiseerd met webtechnologieën als HTML5, JavaScript en CSS, (ii) een startdocument, debriefing, testplan, testrapport en adviesrapport inclusief tekstuele en grafische verbetervoorstellen voor de website van ADO Den Haag en (iii) een High Fidelity Prototype van een intranet en iconenset.

Duidelijk is ook geworden dat door zowel voltijd als deeltijdstudenten de gewenste beroepsvaardigheden op voldoende niveau worden aangeleerd en dat in de doorloop van het programma veel onderzoek wordt uitgevoerd, dat gedurende die doorloop toeneemt in complexiteit. De beoordeling van vaardigheden en onderzoek is voor voltijd en deeltijdstudenten op dezelfde leest geschoeid.

Het auditteam beoordeelt de mate waarin de beroepsvaardigheden worden ontwikkeld en het uitvoeren van toegepast onderzoek voor beide varianten als **voldoende**.

Standaard 3:
De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken

Bevindingen

Uit de opzet van het programma over de vier jaren blijkt dat beroepstaken, verspreid over de studiejaren worden aangeleerd. Vanuit deze beroepstaken formuleert de opleiding de competenties die een afgestudeerde moet bezitten. Deze zijn beschreven op drie niveaus die de student in de loop van de vier jaren moet gaan beheersen, waarbij het niveau 3 overeenkomt met dat van de bachelor¹.

De competenties zijn gedetailleerd uitgewerkt en deze uitwerking maakt op het auditteam een solide indruk. De competenties zijn identiek voor de voltijd- en deeltijdvariant.

De opleiding onderscheidt verschillende functies die de vier studiejaren moeten hebben:

- Het eerste jaar: oriëntatie op beroep en vakinhoud, selectie en verwijzing
- Het tweede jaar: inhoudelijke verdieping op de vakinhoud en in moeilijkheidsgraad toenemende opdrachten
- Het derde jaar: verdieping en verbreding op het persoonlijke competentieprofiel
- Het vierde jaar: zelfstandig demonstreren van de bereikte competenties op bachelor-niveau

In het programma ziet het auditteam deze opbouw terug.

In het eerste jaar richt de student zich op de kennismaking met het brede veld van ICT & Media en ontwikkelt en bouwt hij in een projectgroepje een courseware-applicatie. Een voorbeeld hiervan is een applicatie voor het Museon voor kinderen. De gebouwde applicatie moet leerzaam en gebruiksvriendelijk zijn en aantrekkelijk voor deze doelgroep.

In het tweede jaar voert de student een bruikbaarheidstest uit van een website. Een voorbeeld hiervan is het bedenken van een interactieve multimediale tentoonstellingscomponent die op emotie en gevoel inspeelt. Analyseren, adviseren, ontwerpen en realiseren komen hier aan bod, terwijl de opdracht op een schaal van 'simpel → lastig → complex' kan worden beschouwd als 'lastig'. De student verdiept zich hier in de vakinhoud.

In het derde studiejaar krijgen de studenten individueel de opdracht om een product binnen gegeven specificaties te ontwikkelen. Deze opdracht is complex van aard. In een stage van 20 weken voert de student opdrachten uit in het beroepsdomein van ICT & Media bij een stagebedrijf.

In hun afstudeeropdracht in het vierde jaar, die zij uitvoeren bij een externe opdrachtgever, bewijzen de studenten dat zij alle competenties op voldoende niveau hebben ontwikkeld.

¹ Het niveau waarop studenten studeren is gerelateerd aan de complexiteit van de context en de mate van zelfstandigheid die de student toont. Beide aspecten scoren op een driepuntschaal, als volgt:

context	taakrol			
		Geleid	Zelfstandig	Sturend
	Simpel	1	2	3
	Lastig	2	3	4
	Complex	3	4	5

Studenten functioneren ten minste één maal in hun studie op niveau 4. Niveau 5 is post-hbo en wordt in principe niet door de studenten in de opleiding bereikt.

Weging en oordeel

Het auditteam is op basis van wat hij heeft gezien van oordeel dat de beoogde eindkwalificaties zijn te zien in de programma-opbouw en beoordeelt de onderverdeling die de opleiding maakt van de beroepstaken over het programma, als zorgvuldig uitgewerkt. Deze nemen toe in complexiteit en de mate waarin een appèl wordt gedaan op de groeiende zelfstandigheid van de student wordt groter. In het programma kan de student zich zodoende stapsgewijs ontwikkelen tot een professional op ICT & Media-gebied, waarbij de beroepsgerichtheid én de zelfregie van de student toeneemt. Dit laatste blijkt ook uit de keuze die de student kan maken uit minoren.

Bij de keuze die de opleiding maakt in het BOP 2010 om het accent te richten op Interaction Design ziet het auditteam dat de opleiding het voornemen heeft om het aantal opleidings-specifieke minoren terug te brengen van vier naar drie. Deze moeten verdiepend zijn voor de CMD-student. Eén minor zal zijn gerelateerd aan het doen van onderzoek en twee zullen verdiepend zijn op de inhoud. Het auditteam beoordeelt dit voornemen als positief, omdat hiermee scherpte en diepte wordt aangebracht in het programma.

Het auditteam is van oordeel dat het voltijd en deeltijd programma correspondeert met de inhoud, reikwijdte en complexiteit van de eindkwalificaties. De eindkwalificaties kunnen met dit programma in beide varianten worden bereikt, wat tot gevolg zal hebben dat er beginnende beroepsbeoefenaren op de arbeidsmarkt komen, die in staat zijn zelfregie te voeren over hun werkzaamheden. Het auditteam beoordeelt daarom standaard 3 voor beide varianten als **voldoende**.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken

Bevindingen

Het programma is gericht op het verwerven van competenties. Competentiegericht leren houdt naar de opvatting van de opleiding in: (i) resultaatgericht handelen bij het uitvoeren van taken en activiteiten, (ii) verantwoord van de keuzes van gebruikte theorieën en vaardigheden met reflectie op eigen handelen en (iii) toetsen en beoordelen van competenties.

Hiermee is de student vanaf 'dag 1' bezig. Daarbij zijn aan de beroepspraktijk ontleende opdrachten het voertuig om die competenties te ontwikkelen. Van deze beroepstaken gaven wij al voorbeelden.

Ieder onderwijsblok bestaat uit drie componenten: een kenniscomponent, een vaardighedencomponent en een studieloopbaancomponent. Het onderwijs is in elk blok gecentreerd rond een praktijkopdracht. Via theoretisch ondersteunend onderwijs verwerft de student in colleges, workshops en practica conceptuele kennis die hij direct kan gebruiken bij de uitvoering van de praktijkopdracht. De studieloopbaanbegeleiding is erop gericht de student te begeleiden bij het doen van een hbo-studie en steeds meer verantwoordelijkheid te laten nemen voor zijn eigen ontwikkeling.

In de beroepspraktijk werken CMD'ers samen in projecten. Daarom wordt projectmatig werken in de opleiding aangeleerd; werken in projectteams staat voorop. Studenten krijgen bij dit werken in projectteams ondersteuning door middel van tutoring door een procesbegeleider. De student heeft keuzevrijheid in een aantal minoren en bij de invulling van de stage en het afstuderen.

Het *deeltijdonderwijs* vindt plaats op twee avonden per week, waarin de theorie wordt aangeboden in hoor- en werkcolleges en workshops. Het praktijkleren geschiedt via de praktijkopdrachten die compacter zijn; in een aantal gevallen worden practicumgroepen samengevoegd en volgen deze groepen een werkcollege. Dit kan omdat deeltijdstudenten werkervaring hebben. De studiebegeleiding van deeltijdstudenten is voornamelijk gericht op studievoortgang en studieplanning.

De opbouw van de deeltijdvariant is gebaseerd op het uitgangspunt dat de student werkzaam is in een CMD/IT-context. Uit een onderzoek in maart 2011 onder 111 deeltijdstudenten blijkt dat dit geldt voor 43% van de deeltijdstudenten. Voor 30% geldt dit niet en van 26% is onbekend wat voor functie de deeltijdstudent heeft. In dit onderzoek is duidelijk geworden dat de afstemming tussen de vakken en docenten in de deeltijdblokken te wensen overlaat en dat de bestaande organisatie van het deeltijdonderwijs ertoe leidt, dat signalen niet of te laat bij de teamleider terecht komen. Ook schort het aan de communicatie en informatievoorziening. De opleiding stelt verder vast dat het profiel van de deeltijdstudent is veranderd: zij zijn gemiddeld jonger geworden en een toenemend aantal van hen is niet werkzaam in een CMD-omgeving. De opleiding heeft inmiddels een verbeterplan opgesteld. Daarin voorgenomen maatregelen zijn: (i) vanaf 1 september 2011 wordt een deeltijdcoördinator aangesteld om de afstemming en organisatie van het deeltijdonderwijs beter te regelen, (ii) de communicatie met en informatievoorziening aan deeltijdstudenten wordt verbeterd en (iii) de uitgangspunten van het deeltijdonderwijs worden opnieuw bezien, in het licht van de verandering van de populatie.

Het auditteam heeft in de gesprekken beluisterd dat studenten de vormgeving van het onderwijs als uitdagend ervaren en bij de docenten beluisterd hoe zij die begeleiding vormgeven. Deze opvattingen van studenten en docenten wordt ondersteund met de cijfers uit de Reflector: het oordeel van de studenten over de uitdaging die zij ervaren is in de meting over 2010 duidelijk hoger dan voorgaande jaren: 2,8 in 2007 oplopend naar 3,3 in 2010 (cijfers op een vijfpuntsschaal).

Weging en oordeel

Het auditteam heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding in zowel de voltijd- als deeltijdvariant een adequate uitwerking geeft van het onderwijsconcept van competentiegericht leren. De directe koppeling tussen theorie en praktijk spreekt het auditteam aan en het auditteam vindt de aan de beroepspraktijk ontleende opdrachten, waarvan voorbeelden werden gegeven bij standaard 2 en 3, inspirerend.

Het aantal contacturen voor theoretisch onderwijs, procesbegeleiding, toetsing en studieloopbaanbegeleiding is met 320 klokuren per jaar bijna 20% van alle studie-uren per jaar, terwijl de groepsactiviteiten 40% van de studie-uren beslaan. Het programma is daarmee naar het oordeel van het auditteam niet afwijkend van wat gangbaar is in het hbo en in overeenstemming met het beleid om de groei naar zelfstandigheid van de student vorm te geven.

De gesignaleerde problemen bij de deeltijdvariant gaat de opleiding bestrijden door organisatorische maatregelen die van kracht zijn met ingang van het studiejaar 2011-'12.

Het auditteam is, alles overwegend, van oordeel dat de vormgeving van het programma de voltijd- en deeltijdstudenten in **voldoende** mate aanzet tot studeren en hen de mogelijkheid biedt om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 5:

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Instromende studenten dienen te beschikken over een vwo, havo of mbo4 diploma. Studenten die ouder zijn dan 21 jaar kunnen instromen via de 21⁺-toets voor CDM. Deze toetst het niveau van Nederlands, Engels en Wiskunde A.

Voor de voltijdopleiding is de instroom 65% havisten, 25% mbo'ers en 10% vwo'ers. Om de aansluiting voor de grote groep havisten te versterken, organiseert de opleiding een kennismakingsbijeenkomst in de eerste week van het eerste jaar en geeft zij aandacht aan de juiste manier van kennis verwerven bij colleges en groepswork. Een test op de beheersing van de Nederlandse taal is in de propedeuse verplicht en verder kent het propedeusejaar een brede oriëntatieminor die uitgaat boven het vakgebied van CMD. De opleiding heeft contacten met regionale ROC's om curricula op elkaar af te stemmen.

Studenten die op basis van elders behaalde diploma's en certificaten in aanmerking menen te komen voor een of meer vrijstellingen, kunnen hiervoor bij de examencommissie een verzoek indienen. Mbo4-afgestudeerden van het Grafisch Lyceum, studierichting Multimedia kunnen op individuele basis, na toetsing en besluit van de examencommissie, in aanmerking komen voor een verkorte route. Zij volgen niet de oriëntatieminor in het eerste jaar en volgen 10 weken in plaats van 20 weken stage.

Bij de toelating van deeltijdstudenten stelt de opleiding geen eisen aan de werkzaamheden en de werkkring, maar wel als eis dat de student 100 dagen relevante werkervaring moet hebben of stage moet lopen voordat hij kan afstuderen. De opleiding attendeert de deeltijdstudent op het feit dat het moeilijk zal zijn de studie te volgen zonder passende werkkring. Zoals al bij standaard 4 is opgemerkt, veranderen de kenmerken van de populatie deeltijdstudenten: er melden zich steeds meer omscholers zonder relevante werkervaring en werkkring. Deze kunnen niet afstuderen als zij geen stageplaats of voor de opleiding relevante werkplek kunnen vinden.

Weging en oordeel

Het auditteam ziet dat de deeltijdvariant is opgezet als een 'compact voltijd programma voor mensen die werken in een CMD omgeving'. Nu deze populatie verandert, kan deze vorm volgens de opleiding niet ongewijzigd in stand blijven. De opleiding oriënteert zich hierop. Het auditteam dringt er sterk op aan om de studie hierna met voortvarendheid af te ronden en op basis daarvan acties te nemen.

Het auditteam is van oordeel dat het voltijd programma op een goede manier aansluit bij de instroom. Het auditteam beoordeelt de aansluiting van het programma bij de kwalificaties van de instromende voltijdstudenten als **goed**.

Het auditteam vindt het een goede zaak dat de opleiding zelf de aansluiting van de deeltijdopleiding bij de huidige instroom van deeltijdstudenten onderzoekt. Daarbij is wel de vraag wat dan dient te veranderen: de inhoud van de deeltijdopleiding of de instroom van deeltijders. Het oordeel over de aansluiting van het programma bij de deeltijdvariant beoordeelt het auditteam, gegeven bovenstaande constatering, als **voldoende**.

Standaard 6: Het programma is studeerbaar
--

Bevindingen

Organisatie van de studie

De geplande studiebelasting per week is 42 uur. Bij 40 studieweken per jaar levert dit een studielast op van 1.680 uur. In het rooster van de voltijdopleiding zijn in de propedeuse 15 lesuren per onderwijsweek en in de hoofdfase 10 lesuren geprogrammeerd.

Voltijdstudenten kunnen instromen in september en in februari. Alle onderwijsblokken worden ten minste tweemaal per jaar aangeboden. Studenten kunnen op vier momenten in het jaar aan hun stage en afstuderen beginnen; het voorbereidingsblok op het afstuderen, waarin de studenten zelf via onderzoek de trends en innovaties in het vakgebied in beeld brengen, wordt parallel daaraan viermaal verzorgd.

In de *deeltijdvariant* worden onderwijsblokken eenmaal per jaar aangeboden. De opbouw van de blokken is zo gekozen dat vrijstellingen kunnen leiden tot een kortere studietijd.

Studielast en oplossen van belemmerende factoren

De studielast in de propedeuse wordt gemeten via de propedeuse-evaluatie en die in de totale opleiding via de jaarlijkse studenttevredenheidsmeting in de zg Reflector. Elk onderwijsblok wordt ten minste éénmaal per jaar geëvalueerd. Na analyse van deze gegevens volgen verbetermaatregelen. Zie verder hiervoor de standaarden 13 – 15 over kwaliteitszorg.

Om studenten aan te zetten tot studeren, kent de opleiding het bindend studieadvies in de propedeuse. De student dient ten minste 40 studiepunten in het eerste jaar te behalen en zijn propedeuse binnen twee jaar. Voor toegang tot stages en tot het afstuderen zijn als voorwaarden geformuleerd dat delen van het curriculum zijn afgerond. Met deze maatregelen stimuleert de opleiding de studenten om hun studie serieus aan te pakken.

Deeltijdstudenten kunnen enkel afstuderen als zij 100 dagen relevante werkervaring hebben of een stage kunnen volgen in het CMD-domein.

De studenten zijn van oordeel dat de studielast goed is gespreid over de opleiding (Reflector-score 3,47). Afgezien van stage- en afstudeerperiode studeren voltijdstudenten gemiddeld 26,3 uur per week; deeltijdstudenten studeren 25 tot 28 uur per week, zo blijkt uit de gesprekken. De helft van de propedeusestudenten vindt de studie in het eerste jaar te zwaar.

De opleiding heeft de afgelopen jaren nadrukkelijk ingezet op verzwaring van de studie, door het verhogen van het aantal contacturen, verplichte bijeenkomsten rond het projectonderwijs en door individueel toetsen. De opvatting van de propedeusestudenten over de zwaarte van het programma beschouwt de opleiding dan ook als positief. De bedoeling is om de studielast nog verder te verzwaren tot gemiddeld 42 uur per week. In de gesprekken die het auditteam heeft gevoerd, blijkt dat de examencommissie zal reageren op de voorstellen van de opleiding dienaangaande.

Functiebeperking

Studenten met een functionele beperking krijgen in overleg met de studentendecaan, de slb'er en de toetscommissie een apart traject aangeboden. Als een functionele beperking vooraf aan de studie bekend is, zorgt de opleiding voor een maatwerktraject van studiebegeleiding. De toetscommissie ziet, namens de examencommissie, toe op dergelijke trajecten. In het studiejaar 2009-'10 hebben twaalf studenten van de opleiding gebruik gemaakt van dergelijke mogelijkheden. Bij de helft van hen betrof het een vorm van dyslexie.

Studenten worden structureel geïnformeerd over en individueel aangesproken op hun studievoortgang en daarin begeleid. Het oordeel daarover van de studenten is dat die informatie voldoende is. In de gesprekken tijdens de audit blijkt dat zij tevreden zijn over de informatie.

Weging en oordeel

Het auditteam ziet een flexibele organisatie van de opleiding met verschillende instroommomenten en waardeert dit zeer positief. De individuele studiebegeleiding is op orde en de studie is, gezien de studielast van gemiddeld 26,3 uur per week voor voltijdstudenten en van 25 tot 28 uur voor deeltijders, op een normale manier uit te voeren. Het auditteam heeft waardering voor het feit dat de opleiding de afgelopen jaren nadrukkelijk heeft ingezet op verzwaring van de studie, door meer contacturen, verplichte bijeenkomsten en door individueel toetsen.

Het auditteam ziet voldoende samenhang tussen de onderwijsblokken, een redelijke studielast en is van oordeel dat het programma studeerbaar is. Het auditteam beoordeelt standaard 6 daarom voor beide varianten als **voldoende**.

Standaard 7:

De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma, te weten HBO-bachelor: 240 studiepunten

Bevindingen

Zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding heeft een nominale studielast van 240 EC's. Deze studielast is verdeeld over vier studiejaar van 60 EC's elk, waarbij elk studiejaar weer is verdeeld in vier onderwijsblokken van 15 EC's.

Studenten kunnen vrijstellingen verwerven, die worden toegekend door de examencommissie na individueel onderzoek. Aan dergelijke vrijstellingen liggen elders verworven diploma's, certificaten en werkervaring ten grondslag.

Weging en oordeel

De opleiding voldoet in beide varianten aan de wettelijke eis. Daarom beoordeelt het auditteam standaard 7 voor beide varianten als **voldoende**.

3. Personeel

Standaard 8: De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelbeleid

Bevindingen

De Haagse Hogeschool heeft haar personeelbeleid vastgelegd in een HRM-beleidsplan. Op basis daarvan stelt elke academie eens per vier jaar een strategisch personeelsplan op, waarin de doelstellingen op het hrm-terrein zijn neergelegd. De opleiding heeft het beleid van de Academie ICT & Media uitgewerkt in een personeelsbeleidsplan, inclusief scholingsplan.

De hoogste prioriteit voor de opleiding heeft het investeren in personeel. De opleiding heeft een turbulente tijd doorgemaakt met sterke groei van aantallen studenten en docenten. Waar tot 2009 overleg vooral plaatsvond binnen de vijf leerlijnen en binnen de onderwijsblokken, geven de teamleider en docenten vanaf 2010 specifiek aandacht aan het overleg tussen die verschillende leerlijnen. Verder besteden zij veel aandacht aan de teamvorming, het benoemen van de benodigde kwalificaties om het onderwijs op goed niveau te kunnen verzorgen en aan de gesprekscyclus en individuele scholingsplannen. In de gesprekscyclus worden plannen vastgelegd en wordt op een later moment in het schooljaar getoetst of deze zijn uitgevoerd.

Weging en oordeel

Het auditteam heeft kennis kunnen nemen van de situatie die voorheen bestond en de inspanningen die de teamleider en opleiding zich hebben getroost om nieuw elan en enthousiasme te mobiliseren en de opleiding daarmee een sterke impuls tot kwaliteitsverbetering te geven. Daarin is het deels vernieuwde docentencorps geslaagd en dit verdient veel waardering! Het uitgangspunt dat de opleiding heeft gekozen bij dit veranderingsproces: 'De CMD-winkel blijft open, terwijl er wordt verbouwd' spreekt het auditteam erg aan.

Het auditteam onderkent met de opleiding het belang van voortdurende bij- en nascholing van de docenten, gegeven de zeer snelle ontwikkelingen in het domein van de digitale media. Het auditteam beoordeelt het personeelbeleid, met de specifieke aandacht voor het overleg tussen leerlijnen, de goed uitgewerkte gesprekscyclus en de grote aandacht voor individuele scholing dan ook als zeer doeltreffend en **goed**.

Standaard 9:
Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding heeft 41 docenten in de voltijd- en deeltijdvariant samen. 13 Van hen zijn werkzaam in de beroepspraktijk (31,7%).

De opleiding hanteert voor de inzet van docenten een indeling in vijf leerlijnen (zie standaard 1) en werkt met onderwijskundige rollen zoals docent, tutor, studieloopbaanbegeleider, expert en assessor waarvoor hogeschoolbrede competentieprofielen bestaan.

De opleiding zelf beoordeelt de kennis en werkervaring van docenten voor de leerlijnen Media Creatie, Effectief Functioneren, ICT middelen en Marketing & Communicatie als voldoende. Voor de leerlijn Interaction Design is die schaars. Dit geldt overigens landelijk.

De opleiding stuurt op het vergroten van de werkervaring van het docententeam. Per 1 mei 2011 is het team uitgebreid met een gepromoveerde hogeschoolhoofddocent, voorheen Associate Professor in Computational Design aan een buitenlandse universiteit en met een masteropgeleide docent, tevens gecertificeerd usability analist, die uit het werkveld komt. Zij zullen een voortrekkersrol gaan vervullen bij Interaction Design. Het auditteam heeft de cv's van deze docenten ingezien.

Andere instrumenten die worden ingezet zijn bijscholing, docentstages en gerichte werving.

Het auditteam constateert dat er een stevige relatie van de opleiding is met het werkveld. Gastdocenten uit het werkveld worden ingezet; er zijn bedrijfsbezoeken en via stagebegeleiding hebben docenten rechtstreekse contacten. De opleiding heeft een netwerk van stagebedrijven, afstudeerbedrijven en geëngageerden.

Het niveau van de docenten is adequaat. Van de 41 docenten zijn er twee gepromoveerd en twee anderen bezig hun promotie voor te bereiden, tezamen (10%). 18 docenten van de 41 hebben een mastertitel (40%) en vijf zijn daarvoor studierend, tezamen 56%². Twee docenten zijn verbonden aan respectievelijk het lectoraat Pedagogiek van de Beroepsvorming en Informatie, Techniek & Samenleving. Nieuwe docenten dienen over een afgeronde masteropleiding te beschikken.

De studenten beoordelen de vakinhoudelijke deskundigheid en de didactische bekwaamheden van de docenten als voldoende.

Weging en oordeel

Het auditteam ziet dat de opleiding komt uit een situatie eind 2008, waarin de kwalificaties van de docenten onder de maat waren. Er is en wordt veel aan gedaan om de kwaliteit van het docentencorps op voldoende niveau brengen. Het bewijs hiervan is de aanstelling per 1 mei 2011 van twee docenten: in de Kritische Reflectie was dit nog een voornemen, maar ten tijde van de audit is dit realiteit. Het auditteam vindt dat het inhoudelijke en onderwijskundige niveau van de docenten inmiddels van voldoende niveau is.

De opleiding legt terecht de lat hoog, omdat de opleiding bezig is met een herpositionering naar met name Interaction Design en omdat de razendsnelle ontwikkelingen in het domein vergen dat docenten optimaal geschoold zijn en blijven en hun verankering in het werkveld hebben en houden. Het auditteam heeft waardering voor dit streven.

² In deze aantallen en percentages zijn de twee per 1 mei 2011 aangestelde docenten nog niet betrokken.

Het auditteam signaleert een breed gedragen beeld van de noodzaak van het doorvoeren van veranderingen. De interim manager van de opleiding is erin geslaagd om 'de neuzen één kant uit te krijgen' en de teammanager en het docentencorps is thans bezig om de opleiding toekomstbestendig te maken. Het auditteam beoordeelt de aantal gerichte interventies in het docententeam en het enthousiasme positief.

Het auditteam beoordeelt de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische kwalificaties van het docerend personeel voor beide varianten als **voldoende**.

Standaard 10:**De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.****Bevindingen**

De formatie van de opleiding is 32,0 fte, verdeeld in 27,5 fte voor de voltijd en 4,5 fte voor de deeltijdvariant (per 1 oktober 2010). De docent-studentratio voor de voltijd- en deeltijdvariant voor het studiejaar 2010-'11 is 1: 26,5.

De formatie wordt jaarlijks vastgesteld, waarbij het aantal ingeschreven studenten bepalend is. Fluctuaties in de instroom worden opgevangen door inleen van docenten uit andere opleidingen van de academie en externe inhuur.

De docenten ervaren een hoge werkdruk, die samenhangt met de ingrijpende veranderingen die zijn en worden doorgevoerd, gericht op het toekomstbestendig maken van de opleiding. Het ziekteverzuim is, ondanks deze werkdruk afgenomen van 6,25% in januari 2009 naar 4,82% in september 2010 en is ten tijde van de audit 3,0%. Het verzuim is daarmee ruim onder de streefnorm van 5%.

Weging en oordeel

Het auditteam beschouwt de docent : studentratio van 1: 26,5 als voldoende voor het realiseren van het competentiegericht onderwijs in de voltijd- en deeltijdvariant. Het auditteam baseert dit oordeel op datgene dat gebruikelijk is in het hoger beroepsonderwijs. Het auditteam beoordeelt daarom standaard 10 voor beide varianten als **voldoende**.

4. Voorzieningen

Standaard 11:
De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma

Bevindingen

De docenten en studenten van de opleiding maken gebruik van de algemene voorzieningen van De Haagse Hogeschool, zoals onderwijsruimten, bibliotheek, studielandschappen, stille studieruimtes, restauratieve voorzieningen en audiovisuele hulpmiddelen. Deze zijn dik in orde.

De specifieke voorzieningen voor de opleiding CMD betreffen drie multimedia laboratoria, pc-lokalen met specifieke apparatuur, een foto- en filmstudie, een geluidsstudio en vijf mobiele usability testsets. Deze studio's zijn met hoogwaardige professionele apparatuur uitgerust.

Gebruikte software verouderd snel en verschillen in opeenvolgende versie zijn gering. Voor de vervanging van software hanteert de opleiding een vervangingsschema, waarbij elke tweede versie van een softwarepakket wordt aangeschaft.

De studenten zijn tevreden over de huisvesting en materiële voorzieningen. Er is enige irritatie door het gebruik van specifieke CMD pc (lokalen) door studenten van andere opleidingen, die de 'CMD-computers' bezet houden.

In de audit van 2008 constateerde het auditteam dat er geen Apple-computers werden gebruikt en de gebruikte software was verouderd. Inmiddels is een nieuw CMD-lab ingericht met 17 Apple computers; 17 andere Apple's worden geïnstalleerd na het realiseren van een kleine verbouwing in de zomervakantie 2011. Er is beleid op het vervangen van software (zie hierboven). Daarmee is dit negatieve punt uit de audit van 2008 opgelost.

Weging en oordeel

Het auditteam heeft tijdens de audit de voorzieningen gezien en is onder de indruk van de inrichting van de verschillende laboratoria en lokalen. Ook hier ziet het auditteam dat de opleiding zich behoorlijke inspanningen heeft getroost om 'state-of-the-art' te kunnen werken. Het auditteam waardeert dit en beoordeelt standaard 11 als **goed**.

Standaard 12: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten
--

Bevindingen

De opleiding onderscheidt twee gebieden van begeleiding: (i) aandacht voor studie en loopbaan in het perspectief van de juiste beroepskeuze en (ii) de begeleiding, waarbij het reflecteren op eigen handelen wordt gestimuleerd en de voortgang van de studie wordt bewaakt.

De aandacht voor de eigen beroepskeuze is onderdeel van het onderwijs: via confrontatie met de praktijk in praktijkonderwijs ziet de student of hij geschikt is voor het vakgebied.

De studenten zijn hierover tevreden; zij krijgen zoals zij zeggen ‘..van slb’ers adviezen waar ze wat aan hebben’. Deze adviezen betreffen ook de aanpak van de studie.

De aandacht voor de voortgang van de studie en het leren reflecteren is in handen van de studieloopbaanbegeleider (slb’er). Deze heeft hierover vier tot vijf gesprekken met de student in de propedeusefase en twee gesprekken in de hoofdfase. Daar waar nodig of wenselijk wordt dat aantal gesprekken geïntensiveerd. De slb’er kan een scala aan instrumenten inzetten om factoren die de studievoortgang belemmeren op te heffen.

De studiebegeleiding voor *deeltijdsstudenten* is qua frequentie van gesprekken hetzelfde als voor voltijdstudenten. De gesprekken zijn echter meer gericht op de studievoortgang, studieplanning en invulling van minoren, stages en afstuderen.

30 Docenten vervullen de rol van slb’er, waarvan zeven ook voor deeltijdstudenten en vier ook voor studenten met een functionele beperking.

Het auditteam heeft de wijze waarop de studenten worden begeleid, bestudeerd en besproken met de studenten zelf en de docenten. Duidelijk is dat de studenten tevreden zijn over de door hen ondervonden begeleiding. Het auditteam vindt dat de begeleiding die studenten hebben aan de maat is, zeker gezien de individuele invulling die hierbij mogelijk is.

Studenten hebben alle belangrijke informatie over de onderwijsblokken digitaal beschikbaar. Voor elke onderwijsactiviteit wordt telkens een elektronische leeromgeving (Blackboardsite) ingericht.

Studenten hebben doorlopend een overzicht van hun studieresultaten via Osiris en slb’ers ontvangen elke periode cijferoverzichten, die inzicht geven in de prestaties van studenten.

Op basis daarvan kunnen zij studenten uitnodigen voor een extra gesprek.

In de gesprekken tijdens de audit geven de studenten aan dat zij voldoende op de hoogte zijn van de zwaarte van verschillende onderwijsblokken. Zij weten wat de toetsing inhoudt, welke soort(en) toetsen zullen worden afgenomen en hoe er wordt beoordeeld.

Het auditteam heeft het studievolsysteem gezien tijdens de audit en vindt dat dit er gedegen uitziet. Het heeft informatie over studievoortgang geverifieerd en is van oordeel dat deze aansluit bij de behoefte van de studenten. Door de voortdurende stroom aan cijfers hebben de studenten adequate informatie over hun studievoortgang. De informatie op Blackboard is compleet.

Deeltijdstudenten hebben kritiek op de informatieverstrekking. In gesprekken blijkt dat deze niet altijd adequaat is. De opleiding heeft hierop inmiddels verbeteringen gepland.

Weging en oordeel

Voltijd

Op basis van wat het auditteam heeft gezien en gehoord beoordeelt het auditteam de studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten voor de voltijd studenten als **goed**.

Deeltijd

De studiebegeleiding van de deeltijdstudenten is aan de maat maar bij de informatievoorziening is sprake van kritiek. Om die reden beoordeelt het auditteam standaard 12 voor de deeltijdvariant als **voldoende**.

5. Kwaliteitszorg

Standaard 13

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare doelen

Bevindingen

De opleiding heeft kwaliteitszorg als speerpunt en heeft haar visie uitgewerkt in notities die vanaf september 2010 worden geïmplementeerd. Het toetsen van kwaliteit gebeurt in verschillende cycli aan de hand van doelen. Deze cycli zijn:

- Jaarlijks het onderzoek naar de opvattingen van student via de Reflector, de HBO-instroommonitor, de HBO-Keuzegids. Evaluatie na afloop van de propedeuse, de stage, de studieloopbaanbegeleiding en blokevaluaties na afloop van een onderwijsblok. Onderzoek naar de tevredenheid van de alumni via de HBO-Monitor en onderzoek naar de tevredenheid van vervolgopleidingen over het niveau van alumni die doorstuderen.
- Na afloop van een evenement: evaluatie van open dagen, evaluatie van proefstuderen en meelopen door aspirant-studenten, evaluatie van de 'techniek-week'.
- Tweejaarlijks tevredenheidsonderzoek onder medewerkers en onderzoek in het werkveld naar de benodigde competenties van beginnende beroepsbeoefenaren.
- Na drie jaar een interne audit, als tussenstand voor de externe accreditatie-audits die eens per zes jaar plaatsvinden.

Doelen worden, volgens de planning & control-cyclus van De Haagse Hogeschool vastgelegd op de niveaus van hogeschool, academie, opleiding en team/docent.

Voor 2010 zijn de beleidsdoelen van de academie ondermeer gericht op het bereiken dat 50% van de docenten master-afgestudeerd is en dat de docenttevredenheid minimaal een 7 scoort. Als studiesucces formuleert de academie dat het propedeuserendement na 2 jaar 60% moet zijn en het diplomarendement na 5 jaar 45%.

De opleiding werkt de beleidsdoelen uit in een beleidsplan, waarin toetsbare doelen worden opgenomen. Voorbeelden daarvan zijn: verhogen van het hoofdfase rendement, het verlagen van het percentage studenten dat >5 jaar over hun studie doet en het verminderen van de uitval van niet-westerse allochtone studenten. In dit beleidsplan worden ook de verbeterplannen opgenomen (zie standaard 14, hierna).

De opleiding volgt sinds 2009-'10 de evaluatiesystematiek van de academie. Het auditteam ziet dat alle aspecten van het onderwijs cyclisch worden geëvalueerd en dat de verschillende stakeholders daarbij zijn betrokken. De notities waarin de visie op kwaliteitszorg is neergelegd, worden ten tijde van de audit geïmplementeerd. Het auditteam neemt duidelijk een kwaliteitsbewustzijn onder de docenten waar. Zo ziet het auditteam bijvoorbeeld dat er veel aandacht is voor de evaluatie van de inhoud van het onderwijs, naast evaluatie van ondersteunende processen. Bij de blokevaluaties worden vragenlijsten digitaal afgenomen. Dit wordt direct gevolgd door een groepsgesprek van studenten met de blokcoördinator en docenten. Voordeel van deze werkwijze is dat een genuanceerd oordeel ontstaat over de sterke en zwakke punten van een onderwijsblok en over het functioneren van docenten binnen dat blok.

Weging en oordeel

De wijze van evalueren en korte cyclus van doorvoeren van verbeteringen (zie standaard 14, hierna) vindt het auditteam consequent uitgewerkt en zeer adequaat. Het auditteam beoordeelt daarom standaard 13 voor beide varianten als **goed**.

Standaard 14: De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de doelen
--

Bevindingen

Het auditteam heeft kennisgenomen van het verbeterplan van de opleiding, dat is gebaseerd op de bij standaard 13 beschreven evaluatiesystematiek.

Het formuleren van verbeteringen is opgedragen aan verschillende functies binnen de opleiding:

- Op het niveau van onderwijsblokken formuleert de blokcoördinator de verbeteringen en voert deze door in overleg met de betrokken docenten. Wijzigingen die gevolgen hebben voor het curriculum legt hij voor aan de curriculumcommissie. Het gaat hier om een korte pdca-cyclus, waarbij veranderingen snel kunnen worden doorgevoerd.
- Op het niveau van het curriculum is de curriculumcommissie verantwoordelijk.
- Voor het doorvoeren van veranderingen als uitkomst van evaluaties over personeel en voorzieningen is de teammanager verantwoordelijk.

Daar waar dat nodig of wenselijk is, wijkt de opleiding bewust af van de pdca-cyclus en versnelt zij acties. Een voorbeeld daarvan is de lage waardering die studenten gaven in 2007 en 2008 voor het aspect van internationalisering. De opleiding heeft direct geregeld dat studenten een internationale minor kunnen volgen en de uitwisseling met buitenlandse onderwijsinstellingen aanmerkelijk vergroot. Er zijn inmiddels uitwisselingen op gang gekomen voor studenten met Finland en voor docenten met Duitsland. De score in waardering op het item 'internationalisering' is daardoor verhoogd van 2,6 in 2006 naar 3,1 voor de voltijd en 3,4 voor de deeltijdstudenten in 2010. Hieruit blijkt dat de evaluaties en daaruit voortvloeiende verbeteracties bijdragen aan de realisering van de gestelde doelen.

Weging en oordeel

De opleiding heeft in de afgelopen twee jaar een cultuuromslag doorgemaakt. Deze is nog niet volledig afgerond in die zin dat de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de docenten 'klaar' is. Deze ontwikkeling gaat overigens altijd door. In het totale palet van kwaliteitszorg zijn nog verbeteringen mogelijk, waar de opleiding hard aan werkt.

Het auditteam ziet de inspanningen die de opleiding zich getroost, om de pdca-cyclus volledig en systematisch te doorlopen en te bewaken dat verbeteringen ook volledig worden geïmplementeerd. Het auditteam begrijpt dat dit, gezien het vertrekpunt twee en een half jaar geleden, nog niet helemaal het geval is, maar waardeert het lopende proces als positief. Het auditteam is in ieder geval van oordeel dat de uitkomsten van evaluaties een solide basis vormen voor veranderingen, waarmee doelen worden nagestreefd. Het auditteam beoordeelt standaard 14 voor beide varianten als **voldoende**.

Standaard 15:
Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en de examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken

Bevindingen

De betrokkenheid van aspirant-studenten, studenten, medewerkers, alumni en werkveld is al beschreven bij standaard 13.

De opleiding kent geïnstitutionaliseerd overleg met:

- de beroepenveldcommissie: deze is betrokken bij de ontwikkeling en het valideren van het beroepsopleidingsprofiel en bij de opzet van het onderwijsprogramma;
- de opleidingscommissie. In deze commissie worden alle aangelegenheden die de opleiding betreffen, besproken. De OC heeft als klankbord gefungeerd bij het opstellen van het vernieuwde BOP 2010 en bij het vaststellen van de opleidingsvisie op student, leren en onderwijs;
- de examencommissie en daaronder ressorterende toetscommissie. De examen- en de toetscommissie zijn betrokken bij de kwaliteitsborging van toetsing en afstuderen. Zie hiervoor verder standaard bij 16.

Het auditteam heeft opmerkingen bij de taakopvatting en werkwijze van de examencommissie. Dit onderwerp behandelen wij bij standaard 16.

De opleidingscommissie fungeert als klankbord voor het management en doet wat zij behoort te doen. Uit het gesprek dat het auditteam heeft gehad met die commissie en met de studenten blijkt dat de OC nog enig 'zendingswerk' heeft te verrichten. De OC is bij een deel van de studenten onvoldoende of niet bekend.

De werkveldvertegenwoordigers waar het auditteam mee sprak zijn tevreden over de inhoud van de contacten met de opleiding en de wijze waarop de curriculumcommissie reageert op hun op- en aanmerkingen over de inhoud van het opleidingsprogramma. Zij hebben het gevoel dat zij daadwerkelijk een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het onderwijs.

Weging en oordeel

Het auditteam ziet dat de opleidingscommissie, de examencommissie en voorts de aspirant-studenten, de studenten, de medewerkers en het afnemend beroepenveld actief betrokken zijn bij de interne kwaliteitszorg. Zij worden allen, via een in een evaluatiecyclus vastgelegd schema, bevraagd en betrokken bij de opleiding. Het auditteam vindt het een sterk punt van de opleiding dat zij ook aspirant-studenten, als toekomstige klanten, in de evaluatie meeneemt. Omdat de opleiding zich ook expliciet richt op de aspirant studenten beoordeelt het auditteam standaard 15 voor beide varianten als **goed**.

6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dan de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd

Bevindingen

Het systeem van toetsen

Toetsing is gericht op de toetsing van (i) producten, (ii) het werkproces en (iii) de vakkennis die nodig is voor de uitvoering van praktijkopdrachten. Het toetsen van het geleerde in een onderwijsblok geschiedt door:

- Een Individuele Toets. Dit is een tentamen waarin de collegestof en stof uit workshops en verplichte literatuur wordt getoetst. Kennis, toepassing en begrip staan hierbij centraal. Dergelijke Individuele Toetsen zijn ingevoerd om tussentijds de studenten individueel te kunnen beoordelen op hun prestaties.
- De praktijkbeoordeling. Deze valt uiteen in een eindbeoordeling van het groepsproduct en tussentijdse beoordelingen, wat culmineert in één cijfer. De tussentijdse beoordelingen hebben de volgende vormen:
 - een groepsassessment,
 - een individuele documentatie of productbeoordeling,
 - een individuele confrontatie waarin de student door docenten wordt ondervraagd over het product, waaraan hij heeft (mee)gewerkt,
 - een individuele procesbeoordeling,
 - een individuele presentatie van een idee of concept aan de opdrachtgever,
 - een individuele ingangsoopdracht,
 - aanwezigheidsplicht bij workshops.

In 2010 is de opleiding gestart met een scholing voor docenten in competentiegericht toetsen. Deze cursus zal in 2011 worden voortgezet.

De inbreng van het werkveld bij beoordeling en toetsing bestaat eruit dat zij fungeren als externe opdrachtgever bij praktijkopdrachten, als bedrijfsmentor en opdrachtgever van stagiaires en als geëngageerde bij afstuderen. Bij de stage draait het om de confrontatie met de beroepspraktijk en het voorbereiden op het afstuderen. De stagiair formuleert in overleg met de bedrijfsmentor en stagebegeleider zijn plan van aanpak, dat vooraf aan de aanvang van de stage moet worden goedgekeurd. Via stagebezoek controleert de opleiding of de uitgevoerde werkzaamheden zich verhouden tot het plan van aanpak en bijdragen aan de beroepsontwikkeling. De opleiding heeft met bedrijfsmentoren afgestemd wat het beoogde hbo-niveau is en deze mentoren kennen de beoogde eindtermen.

De opleiding heeft het proces van ontwikkelen van toetsen (planning, procedures, methoden en kwaliteitscriteria) vastgelegd in een Toetshandboek. Dit handboek is in 2009 geheel herzien, mede op basis van de bevindingen uit de accreditatie-audit van 2008. In elke 'blokwijzer' is per onderwijsblok beschreven welke toetsvormen worden gehanteerd. De vormen zijn identiek voor de voltijd- en deeltijdvariant. De blokcoördinator is verantwoordelijk voor de samenstelling van toetsen en betreft docenten daarbij.

Bij de beoordeling van een praktijkopdracht beoordeelt de docent-expert de resultaten en de tutor het totstandkomingsproces. Hiervoor zijn de beoordelingscriteria vooraf vastgelegd en verwerkt in zogenaamde 'criterialijsten'.

De examencommissie

De examencommissie en de daaronder fungerende toetscommissie van de opleiding zijn verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de toetsing. De examencommissie evalueert in minimaal vier bijeenkomsten per jaar de uitvoering van de toetsing en examinering en behandelt klachten van studenten. Zij legt verantwoording af over haar werkzaamheden in een jaarverslag. Het auditteam heeft kennis genomen van het jaarverslag en van de verslagen van vergaderingen van de examencommissie en heeft met de commissie gesproken.

Het afstuderen

De afstuderende student rondt zijn studie af met een voldoende cijfer voor alle major- en minoronderdelen en studeert af met een individuele integrale opdracht. Deze meesterproef verricht hij bij een externe opdrachtgever. Hij laat hierin zien dat hij minimaal drie beroepstaken integraal kan toepassen en kennis en vaardigheden beheerst op niveau 3 of 4. (Zie het schema in de voetnoot bij standaard 3).

Vooraf aan het afstudeertraject stelt de student een afstudeerplan op dat door de examinatoren wordt beoordeeld op haalbaarheid en niveau. Dit plan moet zijn goedgekeurd voordat de student met zijn afstudeeropdracht mag beginnen.

De begeleiding is in handen van twee examinatoren: de begeleider-examinator en de expert-examinator. De begeleider ziet toe op de voortgang van het afstuderen; de expert-examinator op de kwaliteit van het afstudeerwerkstuk en beoordeelt daartoe de kwaliteit van tussen- en eindproducten en de methodisch verantwoorde toepassing van kennis en vaardigheden.

De beoordeling geschiedt door de begeleider-examinator en de expert-examinator, waarbij de externe gecommiteerde en de bedrijfsbegeleider input leveren vanuit de beroepspraktijk.

De beoordeling geschiedt in twee fasen:

- De eerste beoordeling geschiedt op basis van het afstudeerdossier. Dit bevat het afstudeerplan, de opgeleverde documentatie en/of producten en de verantwoording van het werk met reflectie, de wijze waarop de student zijn competenties aantoont en de schriftelijke inbreng van de bedrijfsbegeleider.
- Daarna volgt de examenzitting, waarin de student de producten waarmee, of het thema waarop hij afstudeert, presenteert. Dit wordt gevolgd door een ondervraging door de examinatoren.

Uiteindelijk bepaalt de expert-examinator het eindcijfer. In dit cijfer klinken het oordeel over het afstudeerdossier en de presentatie op de examenzitting door.

De opleiding bewaakt de kwaliteit van het afstudeerproces door het gebruik van een criterialijst 'beoordeling afstuderen' en door examinatoren in wisselende samenstellingen te laten optreden. Hierdoor worden onderling kennis en ervaring uitgewisseld.

Als verbeterpunt heeft de opleiding in het studiejaar 2010-'11 de verantwoording bij de eerste beoordeling en de uiteindelijke beoordeling aangescherpt. De opleiding heeft een verbeterplan opgesteld voor het expliciteren van de grootte van de onderzoekscomponent en de methodische onderbouwing in het afstudeerdossier. Deze verbeteringen zullen vanaf september 2011 worden doorgevoerd.

De opleiding borgt dat de verworven competenties blijven aansluiten bij het niveau van de beginnende beroepsbeoefenaar. Daartoe controleert de beroepenveldcommissie periodiek het competentieprofiel en wordt het tweejaarlijkse onderzoek onder alumni gehouden. Daarnaast worden eens per jaar de gecommiteerden bevraagd over hun ervaringen met het niveau van afstuderen en afgestudeerden.

Weging en oordeel

Oordeel over de inhoud van de toetsen

Het auditteam heeft uit alle onderwijsblokken een aantal toetsen en beoordelingen beoordeeld op het niveau en de gebruikte beoordelingscriteria. Duidelijk is geworden dat de theorie wordt getoetst in multiple choice-toetsen en dat beroepsproducten aan een nauwkeurige beoordeling worden onderworpen. Het auditteam is van oordeel dat uit de toetsen blijkt dat de diepgang daarvan voldoende is. Door studenten vervaardigde producten worden getoetst op alle relevante criteria, waaronder gebruikersvriendelijkheid en gebruiksgerichtheid van het ontwerp. In de inhoud, de reikwijdte en complexiteit van die toetsen en de gebruikte criteria zijn naar het oordeel van het auditteam de tussenniveaus en de eindkwalificaties zichtbaar.

Oordeel over de werkwijze bij toetsen en beoordelen

Het auditteam is van oordeel dat de organisatie van het toetsen en beoordelen efficiënt en effectief is en dat het proces van de kwaliteitsborging van de ontwikkeling en uitvoering van toetsen en beoordelingen adequaat is. Letterlijk zegt een van de inhoudelijk deskundige auditoren hierover: 'Het toetsen ziet er goed uit. Het is consistent opgezet'.

In het Toetshandboek treft het auditteam een complete beschrijving aan van de organisatie van examens en de procedures rond het ontwikkelen, afnemen, beoordelen, evalueren en archiveren van toetsen. Het auditteam heeft gedetailleerd uitgewerkte toetsmatrices aangetroffen en een heldere beschrijving van de wijze van beoordelen van de verschillende toetsvormen. De opleiding geeft uitgebreid aandacht aan het analyseren van toetsen op moeilijkheidsgraadwaarde, betrouwbaarheid, de relatie tussen student en bepaalde items (de zog Rit-waarde) en het onderscheidend vermogen van de toetsvraag. De matrices en beschrijving maken een solide indruk.

Het auditteam heeft beluisterd dat de feedback op toetsen tekort schoot en heeft gezien dat de opleiding maatregelen heeft genomen. Vanaf het studiejaar 2010-'11 krijgen studenten reacties op alle summatieve toetsen. In de gesprekken met studenten beluistert het auditteam dat zij hierover inmiddels tevreden zijn.

Oordeel over de examencommissie

De examencommissie handelt nog in onvoldoende mate proactief en fungeert nog niet als tegenkracht tegen het management vanuit een zelfstandige positie. Analyse en beoordeling door de examencommissie van het geheel van toetsen en beoordelen binnen de opleiding op meta-niveau ontbreekt nog en er is nog onvoldoende sprake van een eigenstandige bewakende rol. De examencommissie geeft wel voorbeelden van reacties op het voorstellen van het management, maar het auditteam heeft niet kunnen vaststellen dat die reactie ten tijde van de audit invloed heeft gehad.

Oordeel over het proces van afstuderen

Het auditteam heeft het proces van afstuderen bestudeerd en zorgvuldig gekeken naar het eindniveau van de afgestudeerden. Daartoe heeft het auditteam vooraf aan de audit tien willekeurig gekozen afstudeerdossiers doorgenomen, waaronder acht van voltijdstudenten en twee van deeltijdstudenten. De door de opleiding gegeven beoordelingen liepen daarbij uiteen van onvoldoende (een 4) tot de hoge waardering van een 9.

Het auditteam beoordeelt het proces van afstuderen als adequaat. Het maakt op het auditteam een zorgvuldige indruk.

Oordeel over het gerealiseerde eindniveau

De afstudeerwerkstukken zijn naar het oordeel van de auditoren van voldoende niveau en komen overeen met de beoogde eindkwalificaties 2009. Het is het auditteam wel opgevallen dat de scripties in hun onderwerpkeuze nog een heel breed palet van onderwerpen bestrijken en nog de nadruk leggen op de proceskant van werken. Dit past bij de fasering van de ontwikkeling, waarin de opleiding zich bevindt. Maar ook – en daar is het auditteam blij mee- is gebleken dat de nieuwe lichter studenten bij tussenproducten meer hun focus nu al richten op Interaction Design en duidelijk aandacht hebben voor de productkant. Hier weerspiegelt al de keuze die de opleiding heeft gemaakt in BOP 2010.

Gezien de veranderingsgezindheid en het enthousiasme en elan bij het docentencorps dat het auditteam is tegengekomen en het feit dat 'de neuzen één richting uit staan' heeft het auditteam er het volste vertrouwen in dat de uitgezette lijn van BOP 2010 wordt uitgewerkt. Het auditteam verwacht dat over drie jaar sprake zal zijn van eindwerkstukken, waarin de focus op Interaction Design en op de productkant tot volle wasdom is gekomen. Het auditteam kan zich voorstellen dat dit wordt gevolgd door dan de onderwerpen in de afstudeerwerkstukken opnieuw te monitoren.

Het auditteam beoordeelt gezien hetgeen hierboven is overwogen, standaard 16 voor de voltijd- en deeltijdvariant als **voldoende**.

CONCLUSIE

Het auditteam komt tot de conclusie dat de beoogde eindkwalificaties in het beroeps & opleidingsprogramma 2009 qua onderwerpkeuze nog breed zijn geformuleerd. De opleiding is echter hard bezig het voltijd- en deeltijdprogramma bij te stellen. Hiervoor hanteert de opleiding het BOP 2010, waarin de keuze is gemaakt om het onderwijs toe te spitsen op Interaction Design. Er is een vernieuwing doorgevoerd in de Body of Knowledge en het competentieprofiel is bijgesteld. Het auditteam heeft een gedetailleerde uitwerking van het propedeusejaar 2012 – '13 bestudeerd. Gegeven de ontwikkelingen in het beroepenveld heeft de keuze voor Interaction Design de instemming van het auditteam.

Bovendien, en dat neemt bij het auditteam de aanvankelijke zorg weg, ziet het auditteam dat de nieuwe generatie studenten kiest voor een meer toegespitst profiel, namelijk Interaction Design en meer dan voorheen bezig is met producten in plaats van processen. De opleiding is bezig de slag van procesgerichtheid naar productgerichtheid te maken en het curriculum weerspiegelt inmiddels de productgerichte aanpak.

De organisatie van het onderwijs en met name de toetsing zit goed in elkaar. Er is een duidelijke versterking opgetreden in de Body of Knowledge. De lectoraten spelen daarbij inmiddels een rol, maar die mag nog sterker worden.

Kritiek op de materiële voorzieningen, die in 2008 nog werd geuit, is ter harte genomen en de voorzieningen zijn thans in orde. De personele component en de interne kwaliteitszorg zijn eveneens op orde.

Het auditteam kan, gezien het feit dat het transitieproces in volle gang is en een richting uitgaat, die het auditteam volledig onderschrijft, unaniem en onvoorwaardelijk een positief advies geven aan de NVAO om de opleiding Communication and Multimedia Design van de Haagse Hogeschool te accrediteren.

AANBEVELINGEN

Het auditteam beveelt het volgende aan:

1. De examencommissie dient haar eigenstandige bewakende rol met betrekking tot de inhoudelijke kwaliteit van toetsen en afstuderen te ontwikkelen naast het management. Het auditteam beveelt aan om daarbij gebruik te maken van kennis en ervaringen die binnen de Haagse Hogeschool voorhanden is en aansluiting te zoeken bij de ontwikkelingen die examencommissies van andere academies hebben doorgemaakt en doormaken.
2. Lectoraten dragen bij aan het versterken van de theoretische component van de Body of Knowledge. Maar naast die bijdrage kunnen lectoraten ook een bijdrage leveren aan het versterken van de kennis van methodologie van onderzoek. Het auditteam beveelt aan dat de lectoraten zich hierop oriënteren.
3. Het auditteam stelt de opleiding voor dat over twee tot twee en een half jaar via externe validatie van dan geproduceerde afstudeerwerkstukken wordt nagegaan of de toespitsing op Interaction Design en op producten in plaats van processen zijn beslag heeft gekregen.
4. De opleidingscommissie kan, met steun van het management, er aan werken dat haar bestaan en rol meer bekend raakt onder de startende studenten.
5. Het onderzoek naar de verandering in het instroomprofiel van de deeltijdstudent moet worden voortgezet en de analyse van de uitkomsten daarvan zal krachtdadig moeten worden omgezet in acties.

BIJLAGE I Scoretabel

hbo-bachelor Communication and Multimedia Design, de Haagse Hogeschool Voltijd en deeltijd		
	Oordeel	
	Vt	Dt
1. Beoogde eindkwalificaties		
Standaard 1: Eindkwalificaties	V	V
2. Programma		
Standaard 2: Ontwikkelingen onderzoek / beroep	V	V
Standaard 3: Inhoud	V	V
Standaard 4: Vormgeving	V	V
Standaard 5: Aansluiting instroom	G	V
Standaard 6: Studeerbaarheid	V	V
Standaard 7: Duur	V	V
3. Personeel		
Standaard 8: Personeelbeleid	G	G
Standaard 9: Kwalificatie personeel	V	V
Standaard 10: Omvang personeel	V	V
4. Voorzieningen		
Standaard 11: Huisvesting en technische hulpmiddelen	G	G
Standaard 12: Begeleiding en informatievoorziening	G	V
5. Kwaliteitszorg		
Standaard 13: Evaluatie /doelen	G	G
Standaard 14: Verbetermaatregelen	V	V
Standaard 15: Betrokkenheid stakeholders	G	G
6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties		
Standaard 16: systematiek toetsing en bewijs eindkwalificaties	V	V
Samenvattend oordeel	V	V

BIJLAGE II Basisgegevens van de instelling en de opleiding

Bachelor opleiding Communication and Multimedia Design, De Haagse Hogeschool

Naam instelling	De Haagse Hogeschool / <i>The Hague University of Applied Sciences</i>						
Status instelling	Bekostigd						
Naam academie	Academie voor ICT & Media, Den Haag						
adres	Johanna Westerdijkplein 75, 2521 EN, Den Haag Postadres: Academie AICT&M, Postbus 13336, 2501 EH, Den Haag						
Naam directeur	G. de Ruiter						
Naam opleiding	Communication and Multimedia Design (<i>ook wel: CMD</i>)						
Registratienummer in CROHO	34092						
Naam teamleider	Mw. P. Visser						
Oriëntatie en niveau opleiding	Hbo Bachelor of ICT						
Aantal studiepunten	240 (propedeuse 60 en hoofdfase 180)						
Locatie	Hoofdlocatie de Haagse Hogeschool, Den Haag						
Varianten	Veltijd en deeltijd						
Positie van opleiding in hogeschool	De opleiding CMD is onderdeel van de AICT&M. Deze Academie verzorgt het onderwijs van zes bacheloropleidingen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie en interactieve media						
Leidt op voor	Een afgestudeerde CMD'er adviseert over strategie en organisatie van multimediaproducties en specificeert en ontwerpt multimedia producten. Afgestudeerde CMD'ers vervullen functies als interaction designer, web-designer, usability tester, multimediaontwikkelaar, interactieve media consultant en front-end developer.						
Docent-student ratio	1:26,5 in studiejaar 2010-'11						
In-, door- en uitstroom	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
• Instroom in #	211	204	232	239	254	227	
• Prop na 2 jaar	60%	62%	63%	62%	-	-	
• Dipl na 5 jaar	28%	-	-	-	-	-	
Contacturen	Jaar 1		Jaar 2		Jaar 3		Jaar 4
• colleges e.d	320 uur		260 uur		167 uur		89 uur
• groepsactiv. met docentbegeleiding	672 uur		672 uur		336 uur		224 uur

BIJLAGE III

Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Opbouw van het programma bachelor CMD - Haagse Hogeschool

Jaar	Blok	Thema
1	1	Intromedia (G1) Blok waarin studenten kennismaken met het brede veld van ICT & Media door het maken van een opleidingswebsite
1	2	Courseware design (CMD 1) Ontwikkelen en bouwen van een interactieve courseware applicatie voor het Museon.
1	3	Keuze minor Oriëntatieblok Studenten kiezen een minor waarin zij kennismaken met een andere opleiding van de academie.
1	4	Visual communication (CMD 2) Ontwikkelen een multimediaal communicatiemiddel (prototype) als aandachtstrekker voor een voorlichtingsevenement.
2	1	Keuzeminor
2	2	The personal connection (CMD 3) Opstellen en afnemen usability test, uitmondend in een advies en herontwerp.
2	3	The experience (CMD 4) Zelfstandig concipiëren van een interactieve multimediale tentoonstellingscomponent die op een emotie / gevoel inspeelt
2	4	Westpop (CMD 5) Maken van een iconenset en een intern communicatiemiddel voor een evenement aansluitend bij de doelgroep.
3	1	Keuzeminor
3	2+3	Stage Aan het werk voor externe opdrachtgever en maken opdrachten voor de opleiding.
3	4	Mobile media (CMD 6) Ontwikkelen van een product, binnen de specificaties van een specifiek mobiel medium.
4	1	Keuzeminor
4	2	Trends in ICT & Media (CMD 7) Opzetten van een onderzoek om een beeld te krijgen van de trends en innovaties binnen het vakgebied CMD.
4	3+4	Afstuderen Opdracht voor externe opdrachtgever ('meesterproef').

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en gesprekspartners

Programma eerste dag, dinsdag 26 april 2011. Uitgebreide opleidingsbeoordeling bachelor Communication and Multimedia Design, Haagse Hogeschool

Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
08.15 – 08.30		audit panel	Inloop en ontvangst audit panel
08.30 – 09.15		audit panel	Kennismaken en voorgesprek panel
09.15– 10.15 SL1.29	Faculteitsdirectie en opleidingsmanagement a. Gert de Rooter b. Petra Visser c. Harrie van Beek	audit panel	- missie en strategie, marktpositie - ontwikkelingen in het beroepsveld - interactie met het beroepsveld - onderwijsresultaten - klantrelatie management - internationale focus - toegepast onderzoek - personeelbeleid - kwaliteitsbeleid - voorzieningen, - studeren met handicap
10.15 – 10.30		audit panel	- terugblik
10.30 – 11.15 SL1.29	Opleidingsmanager en coördinatoren a. Petra Visser b. Patrick Deters c. Ru Klein d. Walter Nijenhuis e. Jannie Oosting f. Arnold Jan Quanjier g. Bram Reurings	audit panel	- betrokkenheid beroepsveld - kern, ruggengraat van het programma - varianten, uitstroomprofielen - beroepscomponenten - didactische methode: active learning, betrokken partijen, tentaminering, feedback - tutoring - toegepast onderzoek
11.15 – 11.45		audit panel	- terugblik - bestuderen aanvullende documenten
11.45 – 12.30 SL1.29	examencommissie a. Jos van Helvoort b. Riet van Putten c. Marcel van Vliet d. Peter van Leeuwen e. Adri Schipper	audit panel	- kwaliteitsbewaking toetsing en examinering - rol van de examencommissie - relatie met het management - assessment: betrokkenheid van het beroepsveld - assessment expertise
12.30 – 13.15	Lunch	audit panel	- terugblik - bestuderen aanvullende documenten
13.15 – 14.15	Rondleiding / verificatie a. Petra Visser b. Michiel Hopman c. Chris Heydra		voorzieningen, waaronder computerlokaal, multimedia centrum / bibliotheek, software voorzieningen, studentvolgsysteem, opening CMD 2
14.15– 15.00 Strip 1.73	Open spreekuur / verificatie	W. v Raaijen J. Simons	
15.00 – 15.15		audit panel	- terugblik - bestuderen aanvullende documenten
15.15 – 16.15 SL1.29	Docenten voltijd a. Alice van Duuren b. Eva Graven c. Nienke Hers d. Chris Heydra e. Margo Lommers f. Jolanda Logtenberg g. Alex Reuneker	W. v Raaijen B. Haring J. Simons	- relatie met, inbreng van het beroepsveld - ontwikkelingen in het beroepsveld - internationale focus - curriculumontwikkeling - inhoud - beroepsvaardigheden - tutoring - eigen deskundigheidsbevordering - personeelbeleid - werkdruk

Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
15.15 – 16.15 parallel Strip 1.73	Docenten deeltijd a. Selma Boenders b. Daniča Mast c. Henk Mastenbroek d. Michiel Hopman e. Gabriël Jansen f. Bram Reurings	S. Leer R. Peters	Idem, met accent op relatie opleiding met werkomgeving dt studenten
16.15 – 16.45 SL1.29	Stafmedewerker(s) kwaliteitszorg a. Eva Graven b. Walter Nijenhuis c. Dymphi Peeters d. Marcel van Vliet		- evaluatie resultaten - verbeterplannen - betrokkenheid stakeholders - interne monitoring and rapportage
16.45 - 17.30		audit panel	- terugblik op de eerste dag - bepalen van pending issues

Programma tweede dag, woensdag 27 april 2011

08.15 – 08.30		audit panel	inloop en ontvangst
08.30 – 09.15 SL1.29	Lectoraat en kenniskring a. Jaap van Beijnum b. Joyce Beumer c. Ankie van Ginkel d. Bert Mulder e. Rianne Valkenburg	audit panel	- onderzoek - impact op het programma - betrokkenheid docenten and beroepenveld - resultaten
09.15 – 09.45 SL1.29	Opleidingscommissie f. Thimo van Emstede g. Laura Leguè h. Jos van der Meij i. Adriaan Oudijk j. Annemiek Scheele k. Wessel van Waas l. Ankie van Ginkel m. Alice van Duuren n. Walter Nijhuis	audit panel	- interactie met het management - rol in de kwaliteitszorg, -bewaking - mate van studentbetrokkenheid in het besluitvormingsproces
09.45 – 10.00		audit panel	pauze
10.00 – 10.45 SL1.29	Studenten voltijd a. Sven Bodegraven b. Jasper Hoogenboom c. Lennart Koetsier d. Niels Larooij e. Rick van der Meij f. Malou Moor g. Kelly van der Toorn	W. v Raaijen B. Haring J. Simons	- kwaliteit docenten - informatie verstrekking - ontwikkeling beroepsvaardigheden/ feedback - tutoring, inclusief stage periode - studeerbaarheid, studiedruk - voorzieningen - afstudeerproject
10.00– 10.45 parallel Strip 1.73	Studenten deeltijd a. Laura van der Helm b. Dion van der Kamp c. Jeffrey Kroonstuiver d. Aafke Post e. Menno Westerkamp	S. Leer R. Peters	Idem, met accent op relatie opleiding met werkomgeving dt student
10.45 – 11.30 SL1.29	Alumni / vertegenwoordigers van het beroepenveld a. Johan de Bruin b. Jeroen Hulscher c. Maurice van de Ree d. Xander Smit e. Dorothe Vogelesang f. John Zee	audit panel	- overall kwaliteit van of het programma en de afgestudeerden - betrokkenheid in de kwaliteitsbewaking
11.30 – 12.00 SL1.29	Allen die het aangaat	audit panel	- pending issues
12.00 - 13.00		audit panel	- besluitvorming algemeen oordeel audit panel
13.00 – 13.15 OVK47 sub foyer rechts	Alle betrokkenen	audit panel	- plenaire terugkoppeling

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijd en deeltijdopleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van december 2010. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een Evaluatiebureau zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan een Evaluatiebureau moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

De beoordeling van Hobéon Certificering is gebaseerd op vier gegevensbronnen: de documentenanalyse, bestudering van tien afstudeerwerkstukken door de auditoren, de peer-to-peer gesprekken en de bestudering van informatie tijdens de visitatie. Na afloop van de audit heeft de opleiding op verzoek van het auditteam nog een gedetailleerde invulling overlegd van het onderwijsprogramma van het propedeusejaar, zoals dat vanaf 2012 zal worden uitgevoerd.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd- en deeltijdvariant. De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Het auditteam bestond uit twee externe onafhankelijke deskundigen, een student van een verwante opleiding, een voorzitter en werd ondersteund door een gecertificeerde secretaris vanuit Hobéon Certificering. De NVAO heeft haar goedkeuring gehecht aan dit auditteam. (Zie bijlage VI)

Verantwoording van de keuze van gesprekspartners

Het auditteam heeft gesproken met het management van de academie en opleiding om zicht te krijgen op de aansturing. Het gesprek met coördinatoren diende om een inhoudelijk debat te hebben tussen vakgenoten over de richting van de ontwikkelingen en het gesprek met de examencommissie om de rol van deze commissie helder te krijgen. Gesprekken met docenten en studenten diende ter verificatie van wat ter tafel was gekomen. Het auditteam sprak met twee lectoren en leden van kenniskringen om zicht te krijgen op de onderzoekscomponent in en de werking van de lectoraten op het opleidingsprogramma. Het gesprek met enkele alumni, waarvan twee tevens deel uitmaken van de beroepenveldcommissie, diende weer als verificatie en om het oordeel van het werkveld over de prestaties van de opleiding te vernemen. Het auditteam organiseerde een open spreekuur, dat door de opleiding is aangekondigd bij alle docenten en studenten in een nieuwsbrief. Van dit spreekuur is geen gebruik gemaakt. Het auditteam koos voor een apart gesprek met de Opleidingscommissie om na te gaan in hoeverre docenten en studenten uit die commissie betrokken zijn bij de ontwikkelingen.

Het oordeel van het auditteam werd vastgelegd in een conceptrapport dat aan de opleiding werd voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-*Beslisregels Accreditatie* kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatie hoger onderwijs, 2010'.

Deze zijn:

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 16 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt.

- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien tenminste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'voldoende' worden beoordeeld.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'goed' worden beoordeeld.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'excellent' worden beoordeeld.

BIJLAGE V Geraadpleegde documenten

Vooraf aan de audit en documenten die zijn ingezien tijdens het locatiebezoek:

- Management Review 2011 Communication and Multimedia Design (Kritische Reflectie)
- Beroepsprofiel & Opleidingsprofiel CMD Haagse Hogeschool 2009
- Beroepsprofiel & Opleidingsprofiel CMD Haagse Hogeschool 2010
- Beleidsplan 2010
- Body of Knowledge 2010
- Onderwijskader 2009
- Afstudeerkader 2009
- Plan van Aanpak CMD: samen werken aan de Kathedraal
- Notitie PDCA in CMD blokken, versie 4-11-'10
- Studentenstatuut deel 1, Deel II VT en Deel II DT 2010-'11
- Aanpak studierendement CMD, februari 2011
- Toetshandboek 2009
- CMD als lerende opleiding, september 2010
- Docentenhandleiding SLB 2009
- Evaluatiesystematiek AICT&M vanaf oktober 2009
- Landelijk beroeps- en competentieprofiel CMD 2.3
- Literatuurlijst CMD 2010-'11
- Ongeprofileerde versnippering naar geprofileerde versnippering, januari 2011
- Overzicht afstuderen CDM collegejaar 2009-'10
- Overzicht docent en leerlijn
- Personeelsplan 2010 – medio 2012, december 2010
- Plan van aanpak afstudeerkader CMD
- Professionele Uitingen CMD totaal
- Teamambities CMD medio 2012, oktober 2010
- Alumni CMD
- Verbeterplan Deeltijd CMD 2011
- Sneltoetsoverzicht Reflector 2010 en trendgemiddelden

Na de audit heeft de opleiding eind juni 2011 op verzoek van het auditpanel de volgende documenten geleverd. Ook deze zijn door het panel bestudeerd.

- Body of Knowledge CMD HHS 1.0, juni 2011
- Competenties in niveaus CMD HHS 1.0, juni 2011
- Uitwerking propedeuse CMD 1.0, juni 2011.

BIJLAGE VI Overzicht auditteam

De samenstelling en expertise van het auditteam laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitzorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - internatio- naal	Expertise - vakinhoud	Expertise -Student- zaken
voorzitter drs W.G. van Raaijen	X	x				
werkveld- / vakdeskundige Prof dr. B. Haring			x	x	x	
werkveld- / vakdeskundige S. Leer		x	x	x	x	
studentlid J. Simons		x				x
secretaris R.G. Peters	x					

1	W.G. van Raaijen, partner Hobéon Groep. Heeft als voorzitter van auditteams een groot aantal audits voor bachelor en master opleidingen geleid.
2	B. Haring, hoogleraar 'Publiek begrip van de wetenschap' en opleidingsdirecteur van de master opleiding Media Technology, Universiteit van Leiden. Columnist Volkskrant en Filosofie Magazine, veelvuldig spreker op congressen in binnen- en buitenland.
3	S. Leer, hogeschoolhoofddocent en onderzoeker aan de onderzoekseenheid Human Computer Interaction van de Hogeschool Arnhem Nijmegen. Ontwikkelaar van post hbo onderwijs in Human Computer Interaction. Voorzitter van Chi Nederland, de nationale afdeling van ACM SIGCHI, de wereldwijde beroepsvereniging.
4	J. Simons, vierdejaars student CMD Hogeschool Rotterdam (HR). Heeft een eigen freelance praktijk in Design, Strategie en Onderzoek. Docent 'creatieve marketing' aan 1 ^e jaars studenten HR.
5	R.G. Peters, gecertificeerd secretaris (certificering oktober 2010).

Op 29 maart 2011 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditteam.

Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het beoordelingsproces

Opleidingsbeoordeling

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)
Raaijen, drs. W.G. van

is als deskundige / ~~secretaris~~ gevraagd voor beoordeling van de opleiding:
Communicatie en Multimedia Design

aangevraagd door de instelling:
De Haagse Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 17 maart 2011

Handtekening:

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

Bas Haring, Dorpsweg 75 Ransdorp 1028 RL Amsterdam

is als deskundige / ~~secretaris~~ gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Communicatie en Multimediaal Design Haagse Hogeschool

aangevraagd door de instelling:

De Haagse Hogeschool, Am Haag

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Utrecht

Datum: 24 feb 2011

Handtekening:

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

Sander Leer 1203 HS
Deventerweg 139, Zutphen.

is als deskundige / ~~secretaris~~ gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

CMD te Haagse Hogeschool

aangevraagd door de instelling:

Haagse Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Den Haag

Datum:

24/2/2011

Handtekening:

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

Jeffrey Simons

Rietkeverstraat 34 2548 WN Den Haag

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Communication and Multimedia Design, Haagse Hogeschool

aangevraagd door de instelling:

Hobéon Groep

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: **Den Haag**

Datum: **4 maart 2011**

Handtekening:

